

Slutrapport - Fria vandringsvägar i Trosaån

Syfte

Det långsiktiga syftet med projektet har varit att skapa fria vandringsvägar för fisk i Trosaån genom att åtgärda de tre vandringshindren som kommunen ansvarar för – Trosa kvarn, Husby kvarn och Nygårdsdammen. Genom projektet möjliggörs fri fiskvandring mellan sjön Sillen och Östersjön större delen av året och flera lekområden i ån har tillgängliggjorts. Detta gynnar alla de fiskarter som utnyttjar vattensystemet, och då inte minst rödlistade arter som vimma, lake och ål.

Bakgrund

Trosaån utnyttjas som lek- och uppväxtmiljö av ett flertal kustlevande fiskar och ån har en för länet ovanligt stor potential som reproduktionsområde för havsöring. Rödlistade arter som vimma, lake och ål finns i ån. Miljön i ån har under långa tider varit påverkad av ett antal dammanläggningar som förhindrar fisken att nå viktiga lek- och uppväxtområden. Trosa kommun ansvarar för tre av dessa platser - Trosa kvarn, Husby kvarn och Nygårdsdammen. Den damm som ligger högst upp i Trosaån, Albybro, tillhör Daga Härads Vattenavledningsföretag och reglerar nivåerna i sjön Sillen. Vid lågvatten fungerar den som vandringshinder. Ingen av dammanläggningarna har ingått i den nationella planen för omprövning av vattenkraft.

Trosa kommun startade projektet med att åtgärda vandringshindren vid Trosa kvarn, Husby kvarn och Nygårdsdammen 2018 och projektet vann laga kraft 2020. De fysiska åtgärderna genomfördes under 2022.

Genomförda åtgärder

Byggnationen av fiskpassagerna genomfördes under 2022. Den totala kostnaden för hela projektet var 20,4 miljoner kr. Trosa kommun har varit huvudfinansiär och projektet medfinansierades genom bidrag från Naturskyddsföreningens Miljöfond, Länsstyrelsen i Sörmland via LOVA och LONA samt av Havs- och vattenmyndigheten genom anslag 1:11.

Trosa kvarn

Fiskpassagen vid Trosa kvarn består av ett breddat inlöp. En spont går från den tidigare dammen och vidare ut i vattenmagasinet. Mellan sponten och stranden har en ca 100 m lång stigränna schaktats fram som är fylld med natursten och block. Sponten är överstömningsbar närmast utsteget och flödet i fiskvägen ökar med stigande vattennivå så att huvudflödet alltid ska gå genom fiskpassagen. En flyktöppning är placerad i sponten precis uppströms den tidigare dammen. En

fiskräknare med filmkamera är installerad vid utsteget och fiskvandringen kan följas på fiskdata.se.

Trosa kvarn före åtgärd. Foto: Trosa kommun.

Trosa kvarn efter åtgärd. Foto: Trosa kommun.

Trosa kvarn efter åtgärd. Inlöpets utsteg går genom fiskräknare med kamera. Foto: Trosa kommun.

Husby kvarn

Fiskpassagen vid Husby kvarn skapades genom att luckorna i utskovet togs bort och en upptröskling av natursten anlades nedströms vilket fungerar som en ramp som tar upp fallhöjden. En djupfåra har skapats i upptrösklingen vilket gör att vattnet leds i fåran vid låga flöden för att säkerställa att fiskvandringen fungerar. Uppströms har den befintliga fåran fördjupats och en strömsträcka med natursten skapats.

Husby kvarn före åtgärd. Foto: Trosa kommun.

Husby kvarn efter åtgärd, vid lågvatten. Foto: Trosa kommun.

Nygårdsdammen

Fiskpassagen vid Nygårdsdammen byggdes genom att sättarna i utskovet togs bort och en upptröskling av natursten anlades nedströms vilket fungerar som en ramp där fallhöjden tas upp. En djupfåra har skapats i upptrösklingen vilket gör att vattnet leds i fåran vid låga flöden för att säkerställa fiskvandringens funktion. Vid Nygårdsdammen har även en utkiksplattform byggts.

Nygårdsdammen före åtgärd. Foto: Trosa kommun.

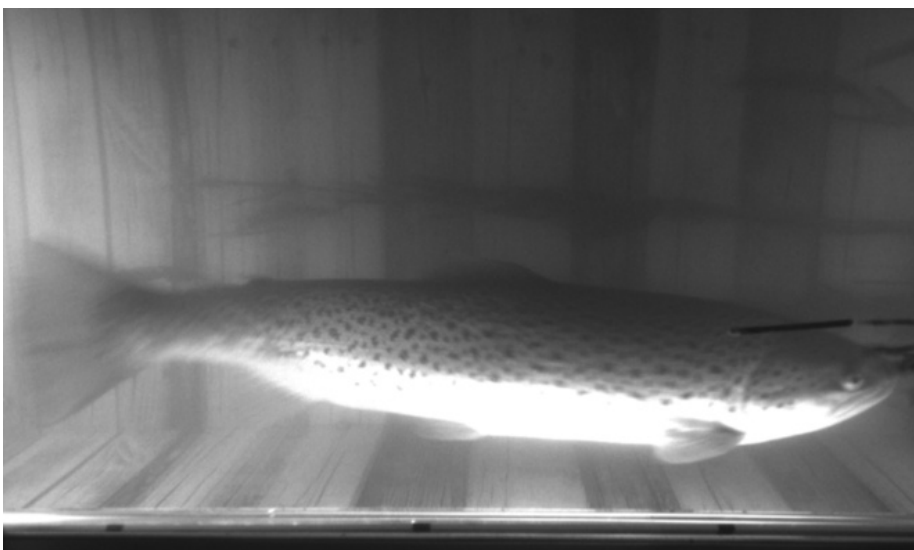

Nygårdsdammen efter åtgärd. Foto: Trosa kommun.

Resultat

Under 2023 kommer elfiskeinventering enligt standardiserad metod att genomföras på fyra lokaler i Trosaån för att följa upp resultatet från åtgärderna. Vid Trosa kvarn kan dock fiskvandringen följas live genom fiskkameran. Under januari till april 2023 har flera arter såsom abborre, öring, ål, braxen, flodnejonöga, gädda, mört, öring och id passerat genom fiskpassagen. Bara under april passerade över 11 000 id. Även utter kan ses simma genom fiskräknaren.

Kommunikationen kring projektet har gjort att vattenfrågorna lyfts på ett positivt sätt i kommunen och intresset att följa fiskvandringen genom kameran har varit särskilt stort.

Foto från fiskräknaren vid Trosa kvarn. Fiskdata.se